

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון כ"ז כסלו תשפ"א | דף היומי בבלי: פסחים כב | דף הכולל: שבת קכו.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תקל"ח עד סעיף ה'.
מוסר: אהבת חסד - ודע עוד' עד 'אבל כמו ששלושה הללו'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ואמר החכם' עד שער הרצון 'ארבע שמיעות הם'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

"בדיוק אז הדמעות של אמא שלי התחילו לעבוד" | הסגולה המיוחדת בנר שלישי של חנוכה | "מה הדין אם המשיח יגיע עכשיו..."
השאלה הלכתית שהתעוררה באמצע תפילת שחרית | האם מותר לטגן סופגניות בתוך מחצית השעה שלאחר ההדלקה? | 2038

סגולות וישועות

"אותו דבר קרה גם לי", המשיך מרן הגר"י שיינר שליט"א. "נולדתי לפני למעלה מתשעים שנה, נרשמתי לאוניברסיטה בפייטסבורג בגיל 16, אבל... בדיוק אז הדמעות של אמא שלי התחילו לעבוד!"

אם בכל השנה אין דבר העומד בפני דמעותיה של אם - על אחת כמה וכמה בימי החנוכה הקדושים, המסוגלים לתפילה על הצלחת הצאצאים בתורה ויראת שמים | אל תפספסו!

וליהדות, צצים פתאום חמישה-עשר אברכים בעלי-תשובה! אף אחד לא יודע למה, איך זה קרה?
"שאלו את מרן החזון איש זצוק"ל את השאלה הזו, איך זה קרה פתאום ביום בהיר? וכך ענה מרן החזון איש: שלושה דורות אחורה, היו לקיבוניקים האלה סבתות ששפכו נהרות של דמעות בעת הדלקת נרות השבת. הם התפללו להקב"ה: 'ריבוננו של עולם! חוס ורחם עלי! אל תתן לילד שלי להפוך לגוי!' "ומסיים מרן החזון איש: דמעותיה של אם אף פעם אינן לשווא. לפעמים הן צריכות לחדור הרים, לפעמים זה אורך שנות דור; לפעמים זה אורך שני דורות, ולפעמים אפילו שלושה. אבל בסוף, הם כולם מגיעים לפני כסא הכבוד והמסר בפיהם. וכשמגיע המסר לכסא הכבוד, יש להקב"ה דרכים משלו, יש לו את השלוחים שלו, הוא מתחיל להניע עניינים, ופתאום הופכים האנשים האלה לבעלי תשובה.
"אותו דבר קרה גם לי. נולדתי לפני למעלה מתשעים שנה,

חנוכה ידוע כזמן מסוגל מאוד לתפילה להצלחת הילדים בתורה ויראת שמים. ואם בכל השנה דמעותיה של אם יהודיה פועלות גדולות ונצורות, ובמיוחד בעת הרצון של הדלקת נרות שבת - על אחת כמה וכמה בימי החנוכה המסוגלים לכך, אין לשער את כוח תפילותיה של האם בשעה גדולה זו של הדלקת הנרות.
מרן הגר"י שיינר שליט"א, מגדולי וזקני ראשי הישיבות בדורנו, נוהג רבות לספר על תפילותיה הזכות של אמו ע"ה, שבלעדיתה, חלילה... וכפי שתקראו בשורות הבאות, שנלקחו מתוך אחת משיחותיו:
"בזמן האחרון קורים דברים משונים. אנחנו יודעים שבקיבוצים לא היתה תורה במשך כמה דורות. כלום! לא בית כנסת, לא ספר תורה, לא יהדות! אפס! זה היה כך דור אחד, ואחר כך דור שני ודור שלישי, ופתאום, אחרי שלושה דורות, קורים דברים מוזרים. באותו קיבוץ שבו לא היה עד כה אף לא זכר קלוש לתורה

"אז ד' שלח שליח - 'משולח' אחד שהיה מוכן לאכול רק בבית כשר למהדרין, ומכיון שהבית שלנו היה הבית היחיד הכשר למהדרין, הוא אכל בביתנו. כשנודע לו שנרשמתי לאוניברסיטה, הוא שאל את אמי: "מדוע שלא תשלחי אותו לשיבה?" ההורים שלי בכלל לא ידעו שיש ישיבות בניו-יורק. הוא אמר שהוא ייקח אותי, וכך הלכתי אתו... וזו היתה ההתחלה התורנית שלי..."

(דברי הגר"י שיינר שליט"א הובאו ב'קובץ גיליונות')

ונרשמתי לאוניברסיטה בפיטסבורג בגיל שש-עשרה, ו... הדמעות של אמא שלי התחילו לעבוד, הן הגיעו ליעדן. אמא שלי בכתה נורא בעת הדלקת הנרות. הייתי בן יחיד, ה'קדיש' שלה. היא היתה בוכה: 'ריבונו של עולם! אנא, דאג לקדיש שלי!...' והיתה לה סיבה טובה לבכות, מכיון שסביבי, כל החברים שלי החלו להינשא לגויות גמורות, והיא פחדה שזה יקרה גם לי. ומי יודע מה היה קורה לו הייתי נשאר באוניברסיטה בפיטסבורג...

בעניינא דיומא - חנוכה

חצי שעה לפני זמן ההדלקה - האם מותר ללמוד הלכות חנוכה? חצי שעה לאחר ההדלקה - האם מותר לטגן סופגניות?

Lior Mizrahi/Flash90

מה אסור ומה מותר לעשות בזמן הסמוך להדלקת נרות חנוכה - לפני ולאחריה | מדריך הלכתי מעשי מאת הרב"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

א. אכילה ושתיה קודם הדלקת הנרות

חצי שעה קודם זמן הדלקת הנרות אסור לאכול פת ביותר משיעור 'כביצה' - 56 גרם (להגר"ח נאה זצ"ל), ולא לשתות משקה משכר. ואפילו התחילו לפני כן, בהיתר, בהגיע זמן ההדלקה מפסיקים. אכילת פירות ושתיה - מותרים בלא הגבלה (הגר"ש אלישיב זצ"ל בקונטרס הליכות והנהגות).

למדליקים 20 דקות אחרי השקיעה - האיסור מתחיל חצי שעה לפני השקיעה (הגר"ח"ק שליט"א ב'דולה ומשקה' והגר"נ קרליץ זצ"ל, חוט שני, ש"ח). הערה: אשה הממתינה לבעלה שיבוא להדליק - מותרת לאכול (שו"ת מבית לוי להגר"ש ואזנר זצ"ל).

ב. לימוד תורה לפני הדלקת הנרות

"ואפילו ללמוד אסור משהגיע זמנה" (משנ"ב תרע"ב, י), ויש אומרים שהאיסור אף בחצי שעה שקודם זמנה (מחצית השקל על המג"א שם, ה). אבל למדליקים בשקיעה - אין להחמיר שלא ללמוד תורה בחצי שעה שקודם ההדלקה (שער הציון תרע"ב, י"ד). והמתפלל ערבית בביתו - יניח שומר.

לימוד הלכות חנוכה מותר עד הדלקת הנרות (הגר"נ קרליץ זצ"ל, חוט שני ש"ח; וכן נוהג הגר"ח"ק שליט"א למעשה). ומסתבר, דהיינו שלא בעיון גדול.

ג. עשיית מלאכה ושינה לפני הדלקת הנרות

אסור לעשות מלאכה מחצי שעה קודם זמן ההדלקה (מג"א תרע"ב, ה). וב'הליכות שלמה' חנוכה עמ' ר"ח כתב שגם הנשים לא תעשנה אז מלאכות (תפירה, כיבוס וגיהוץ וכדומה). ואסור לישן אפילו שנת עראי, מחצי שעה קודם זמן ההדלקה - ראה משנ"ב רל"ה, י"ז, ואפשר שלא יועיל לזה שומר (ראה חכמת שלמה סימן ער"ה).

ד. עשיית מלאכה לאחר הדלקת הנרות

1. "נוהגות הנשים שלא לעשות מלאכה בחצי השעה הראשונה שהנרות דולקים בבית, ואין להקל להן, כיון שהנס נעשה על ידן" (שולחן ערוך תר"ע, א). ושני טעמים לדבר: א. כדי שלא יבואו לעשות מלאכה לאור הנרות, שאסור ליהנות מהם. ב. כדי שלא להסיח דעת מן הנס ולהודות לבורא על הניסים שבימים ההם ובזמן הזה.

והעירו הפוסקים, שאיסור עשיית המלאכה הוא גם לאנשים, אלא שבדרך כלל הנשים עסוקות במלאכותיהן בערב, לכן כתב השו"ע "נהגו הנשים וכו".

2. הלכה למעשה: הכרעת המשנה ברורה (שער הציון תרע"ב, ב), שגם לאחר תום החצי שעה מחמירים שלא ליהנות מן הנרות ולא לטלטלם ממקומם, כל זמן שהם דולקים, מפני שהננס לבית אינו יודע מתי הודלקו.

והמנהג להימנע מ"מלאכות כבדות שיש בהן טורח ועמל" - כביסה, תפירה, שטיפת הרצפה והדחת כלים (בפרט במוצאי שבת), ובכלל זה ניפוי קמח ולישת בצק להכנת סופגניות, בישול ואפייה, וכל דבר המסיח דעת מן המצווה.

ובשו"ת רבבות אפרים א, תל"ו בשם הגר"י פ"י זצ"ל כתב שמנהג ירושלים שאסורה כל מלאכה, אפילו בישול ואפייה, בחצי שעה שהנרות דולקים. אמנם שמעתי מהגר"י פ"י זצ"ל, שאם הסופגנייה כבר מוכנה לטיגון אפשר להכניסה לשמן, וכן אפשר להכין חביתה, להרתיח מים ולהכין קפה וכדומה.

ובבית מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל נהגו הנשים שלא לעשות שום מלאכה, אפילו כתיבה ובישול, חוץ מטיגון סופגניות הנאכלות באותה שעה.

הזקנה האמיצה המשיכה ללעוג לשופט: "הנה אתה, למרות שמלו אותך בלידתך זה כלל לא מפריע לך להתנהג כמו גוי גמור, אז גם לתינוק הזה לא יקרה כלום, גם הוא יוכל לגדול גוי מושלם כמוך וקומוניסט כשר"...

"על מה אתה יוצא להיהרג, על שמלתי את בני"...

"נכון", ענה לה השופט, "אבל זה היה לפני המהפכה. היום במשטר הקומוניסטי, זו עבירה גדולה לעשות דבר כזה לינוק". הזקנה האמיצה המשיכה להטיח נגד השופט ואמרה: "תראה, למרות שאתה מהול כיהודי, זה בכלל לא הזיק לך ולא מפריע לך להיות גוי ככל הגויים, ולהתנהג כגוי לכל דבר. לפיכך אני אומרת לך, שגם לילד הזה לא יזיק הדבר מאומה לכשיגדל, והוא יוכל גם אחרי שנימול להיות גוי מושלם כמוך, וקומוניסט כשר"...

כאן פקעה סבלנותו של השופט, והוא פנה אליה בכעס ואמר: "מה את עושה עצמך מטומטמת! אנחנו נשלח אותך לעשר שנים ל'חד גדיא', ואז תיוכחי אם זה הזיק לך או לו".

הרימה הזקנה את עיניה כלפי השמים ואמרה: "אני מודה לך הקב"ה על החסד. אני חשבתי שנשאר לי לחיות עוד שנה שנתיים בעולם הזה, והנה בא השופט הזה ומבטיח לי עוד עשר שנים... ישתבח שמו! וגם לך השופט מגיעה תודה גדולה, שהענקת לי אריכות ימים"...

כל הנוכחים באולם פרצו בצחוק, גם השופט הקשוח לא היה יכול להתאפק מלצחוק.

לאשה היה עו"ד ממולח, והוא פנה לשופט ואמר לו: "הלא אתה רואה עם מי יש לך עסק: אשה זקנה שדעתה מטושטשת מזקנה ומרוב ימים. הראית מימך אדם שיכריז שהוא מאושר כשפוסקים לו עשר שנות מאסר? אין לך הוכחה גדולה מזו שהיא אינה שפויה".

הטיעון הצליח, והיא קיבלה שנתיים מאסר על תנאי...

(הובא ב'ליקוטי שמואל')

בספר 'קול בדממה נשמע' מספרת המחברת על אשה מבוגרת בברית המועצות שנולד לה נכד, בן לבנה. אמרה האשה לבנה: להווי ידוע לך שאם לא תמול את בנך, לא אכיר בו כנכד, ואפילו לא אגע בו - כי לא יעלה על הדעת שאחזיק בזרועותיי נכד בלתי מהול.

הבן הנבון - מתוך יחס של כבוד לאם הזקנה, אמר לה: את רשאית לעשות מה שאת רוצה, אבל על אחריותך האישית, ולא על אחריותי.

לאחר זמן, כאשר בני הזוג נסעו לחופש שנתי והשאירו את הילד בידי הסבתא, נודרזה והזמינה מוהל וערכה את הברית-מילה, כאשר היא לוקחת לעצמה את כל הכיבודים... קוואטר, כסא של אליהו, סנדקאות וכו'.

כשחזר הבן ומצא את בנו מהול, נתמלא פחד שמא יתגלה הדבר בעת הטיפול השגרתי בתחנת אם וילד, והאחות המטפלת בוודאי תמסור על כך למשטרה. הלך והקדים רפואה למכה - הקים "ויצעקו" מבוים נגד אמו, שעשתה מעשה כזה בניגוד לרצונם.

הזקנה נאסרה והוגש נגדה כתב אישום על ביצוע מעשה של כפייה דתית נגד תינוק חסר מגן... למרבה האירוניה, השופט שבפניו הועמדה הזקנה לדין, היה יהודי מבטן ומלידה. "איך העזת לעשות לילד מום נוראי כזה?" פנה אליה השופט בפנים מביעות זעם.

לא איבדה הזקנה את עשתונותיה, וענתה לשופט בנימה לגלגנית: "הלא גם אתה יהודי, ובוודאי גם לך יש מום נוראי כזה"...

**האם נשים חייבות לומר 'הלל' בחנוכה?
סיים ברכת 'מודים' או 'נודה לך' ונזכר שלא
אמר 'על הנסים' - היכן צריך לאומרה?**

מקבץ שאלות ותשובות בדיני חנוכה מתוך משנה ברורה עם ביאורים ומוספים מהדורת 'דרשו'

מוסף (בשבת ובראש-חודש), מנחה וערבית; וכן בברכת-המזון. מקום האמירה בברכות ההודאה: 'מודים' ו'נודה לך', מפני

מה הדין במי שטעה ואמר 'על הנסים' בברכת 'רצה'? בימי החנוכה אומרים 'על הנסים' בכל התפילות: שחרית,

חובתה מדרבנן; ובספר עמק־ברכה כתב שהדבר שנוי במחלוקת ראשונים.

ולענין נשים - מדברי המשנה־ברורה נראה שהן פטורות מקריאת ההלל, וכן דעת הגר"ש ז"ל אויערבך והגרי"ש אלישיב; אולם, לדעת החוות־יאריר והשד"חמד נשים חייבות בקריאת ההלל, וכן דעת הגר"מ פיינשטיין; והגר"ש ואזנר כתב שיש מקום לחייבן. ועל קריאתו ללא דילוגים בכל שמונת הימים, בשונה מחג הפסח - בו נאמר ההלל בשלמות ביום הראשון בלבד וביתר הימים הוא נאמר בדילוגים - כתב הבית־יוסף בשם שבוליה־לקט שלשה טעמים:

האחד - שכל יום משמונת הימים נחשב כנס נוסף, שראוי לומר עליו הלל בפני עצמו; השני - שלמנהג 'המהדרין מן המהדרין', שהוא מנהגנו כיום, חלוקים הימים במספר הנרות, ובכך דומה חנוכה לחג הסוכות, שאומרים בו הלל השלם בכל הימים מפני שמספרי קרבנותיהם שונה זה מזה; והשלישי - שבחנוכת חומת ירושלים בימי עזרא הסופר אמרו הלל בעת הקרבת הקרבנות, ויש להניח שבדומה לכך אמר כל אחד מהנשיאים הלל השלם בעת הקרבת קרבנותיו בחנוכת המזבח, וכיון שבכל יום מימי החנוכה אנו קוראים בתורה את פרטי קרבנותיו של אחד מהנשיאים, אנו אומרים גם הלל השלם, מעין אמירתו על־ידי הנשיא.

[שו"ע תרפג, א, ומשנ"ב, א; ביאורים ומוספים דרשו, 1-2]

שענינם של ימי החנוכה - כמו ענינה של אמירה זו - הוא הודאה על הניסים שנעשו עמנו בימים ההם.

ומי ששכח לומר על הניסים אינו צריך לשוב ולהתפלל או לברך, אך אם הבחין בכך קודם שאמר את שם השם בסיום ברכת מודים, או נודה לך, ישוב לומר על הניסים במקומו הראוי; ואם הבחין בכך לאחר שסיים את הברכה, יאמר בסיום התפילה - לפני "יהיו לרצון..." (לאחר 'אלוקי נצור' - שולחן שלמה והגרי"ש אלישיב) - או בסיום ברכת־המזון - לפני "הרחמן הוא יזכנו..." - נוסח זה: "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות כשם שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול..." והגר"ח קניבסקי כתב שיש לנהוג כן אף בשבת.

ומי שטעה ואמר על הניסים בברכת 'רצה' (כדרך שאומרים בה 'יעלה ויבוא') אין זה נחשב ל'הפסק' בתפילה, אולם אם הבחין בטעותו טרם שסיים ברכת מודים - כתב החיד"א שיאמר על הניסים שנית, במקום הנכון, וכן הורו הגר"נ קרליץ והגר"ח קניבסקי.

[שו"ע תרפג, א-ב, משנ"ב ב, ד, רה, ושעה"צ ב; ביאורים ומוספים דרשו, 2, 6]

מדוע קוראים הלל שלם בחנוכה?

בכל שמונת ימי החנוכה קוראים 'הלל השלם'; לדעת החתם־סופר יתכן שחובת קריאת ההלל היא מדאורייתא; לדעת הנצי"ב

סגולות וישועות

"זביום השלישי נשיא לבני זבולון": מהי הסגולה המיוחדת של היום השלישי של חנוכה?

וגם: איך אפשר לתת 'חנוכה געלט' כשאינן כסף בכיס?

כי חנון אני ושומע צעקת 'כל' מתחנן לי, עכ"ל. ועל ידי שהאדם נוהג במידה זו, שמעניק משלו אף כשאינו חייב, ונותן גם למי שאינו ראוי (לפי דעתו...) הוא מעורר עליו במרומים הנהגה זו של 'חנון', לתת לו לפנים משורת הדין. ובדרך צחות יש לומר: הנה מנהג ישראל לחלק 'חנוכה געלט'. ואם כן הזמן גרמא להתעורר לתת 'שמייעל' - חיוך והארת פנים 'בחינם', כדי לקיים מנהג זה...

והרה"ק משינאווא זי"ע אמר, כי 'היום השלישי' מסוגל הוא לפרנסה טובה בהרחבה ולעשירות, שכן קוראים בו בתורה מעניין קרבן הנשיא של שבט זבולון שזכה לעשירות ולחוף ימים ישכון. (באר הפרשה)

בספה"ק הרבו להביא מדברי האר"י הק' זי"ע (פע"ח שער חנוכה פ"ד), על כך שימי החנוכה מכוונים כנגד י"ג מידות של רחמים, וכל יום מהם מכוון כנגד מידה אחת, וניתן לפעול ישועות גדולות כפי עניין השפעות המידה ההיא השייכת לאותו היום.

ומובא בספה"ק שביום השלישי של חנוכה - המידה המאירה בו היא מידת 'חנון', ומהות מידה זו היא 'מתנת חנם', שהקב"ה נותן וחונן אף למי שאין 'מגיע' לו מן הדין, וכדכתיב (שמות כב כו) 'ושמעתי כי חנון אני, ומקבל תפילת כל פה, וכלשון הרמב"ן שם: "כי חנון אני - חונן ומקבל תחינת כל אדם אע"פ שאינו הגון, מגזירת חנם ('חנון' משורש תיבת 'חינם' הוא) וכו', לפיכך אמר

"היום באמצע 'אהבה רבה' עלתה בי מחשבה", סיפר הרבי. "אם המשיח מגיע עכשיו - האם מותר להפסיק כדי לקבל את פניו?". עמדו שם בחדר עוד אנשים והרבי שאל כל אחד לחוות דעתו

ליומא דהילולא של כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות אהרן זצוק"ל, כ"ז כסלו תשנ"ז

בבית המדרש של תולדות אהרן בענין כתיבת פרשיות תפילין. היה זה כשטיפת דיו זעירה נפלה לתוך אות ד' עד שהאות דמתה מעט לאות ה', וויכוח גדול התעורר בין הרבנים אודות כשרות הפרשיות. הרבי הקדוש שהה אז בבני ברק עם אותו מקורב לצורך מנוחה, ושמע השאלה הגיעה לאזניו. מיד הוציא מהארון גמרא מנחות (דף כט.) ועבר ביחד עם אותו מקורב על כל הסוגיא עם הראשונים - הרי"ף, הרא"ש, הרמב"ם, טור ובית יוסף סי' ל"ב וכו', וכך נמשך הבירור לערך שש שעות רצופות, ובסיומן ערך את כל הענין בכתב כדי להפנות את השאלה לגדולי הדור לדעת את חוות דעתם...

מספר חתנא דבי נשיאה הגאון הצדיק רבי נפתלי צבי ראטנבערג שליט"א שבדידיה הוה עובדא: פעם אחת ביום חול אחר התפילה כשעלה הרבי לחדרו נכנסתי אחריו להתייעץ באיזה ענין. נענה הרבי ואמר שהיום באמצע 'אהבה רבה' עלתה ברעיונו מחשבה, מה אעשה אם משיח צדקנו מגיע עכשיו, האם מותר לפי השו"ע להפסיק כדי לקבל פניו?

עמדו שם בחדר עוד כמה אנשים ורבינו שאל כל אחד לחוות דעתו. כששאל אותי אמרתי, כי לפענ"ד כיון שכלל ישראל מחכה בכליון עינים כבר קרוב לאלפיים שנה לביאתו, ולא הגיע בזמן אחר רק באמצע התפילה, זהו סימן שעכשיו הזמן לקבל פניו. מיד נענה הרבי זי"ע ואמר: "דאס איז נישט קיין ווערטער, אויב מען טאר נישט על פי שולחן ערוך טאר מען נישט, אפילו עס איז משיח אליין" - זה לא נכון, אם אסור על פי שולחן ערוך, אסור אפילו אם מדובר במשיח בכבודו ובעצמו...

(גיליון 'מתיקות הדף היומי', באדיבות הרב פנחס בירנהאק שליט"א יו"ר מערכת 'דברי אמונה' דק"ק 'תולדות אהרן')

התמדתו העצומה של הרבי הקדוש מתולדות אהרן זצוק"ל ושקיעותו בתורה בצורה יוצאת מהכלל, היו לשם דבר. בהזדמנות אחת סיפר הרבי זצוק"ל על עצמו, שבהיותו בחור בישיבה היה חוזר בכל שבוע מתחילת המסכת עד הדף שלמדו באותו שבוע, עד שבשיעור האחרון חזר על ארבעים דפי הגמ' הראשונים ממסכת חולין במשך יום ולילה ויום...

פעם אחת בהיותו בטבריה באחרית שנותיו היה חלוש מאוד, במצב שלא היה מסוגל ללמוד בספר מחולשת ראייתו וכוחו, ונתנו לו לשמוע שיעור של אדם חשוב בקלטת. הרבי ישב ביחד עם נכדו והקשיב לשיעור בהנאה, אולם אחר כך נענה ואמר לנכדו: "ראה נא, אני במצב הזה, העיניים שלי כבדו מלראות אות בספר ואיני מסוגל קעת להתיישב ללמוד, אבל כל ימי הייתי זהיר מאוד מבטלה, כל רגע פנוי ניצלתי ללימוד בהתמדה. אילו הייתי בכוחותיך, לא הייתי מסתפק בלימוד באופן כזה, אלא הייתי מתיישב ללמוד בתורה מתוך הספר בעמל ויגיעה".

גם בטיסות היו לו שיעורים קבועים מיוחדים והגה בכל העת בתורה הקדושה, ולפעמים הספיק אז לעבור על ספרים שלמים. סיפר אחד המשמשים: פעם אחת בדרך לברוקלין, בטיסה של שתיים עשרה שעות, ישב הרבי ולמד בספר 'חפץ חיים' בלי הפסק, עד שעבר על כל הספר בשלימותו. המשמש תמה מאוד בלב, למה ויתר רבינו על יתר שיעוריו הקבועים? והנה לאחר כמה שבועות בשיחה לרבים, סיפר הרבי שהיתה לו שאלה מסויימת בעניני לשון הרע, ועקב כך עבר על כל ספר 'חפץ חיים' עד שידע את אשר לפניו. או אז הבין המשמש למפרע מדוע עסק רבינו כל כך בספר זה.

סיפר אחד המקורבים שפעם התעוררה שאלה בין הלומדים

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

זה עובד ככה: האבא מביט על ארון הספרים בריכוז, וכעבור דקה או שתיים נותן את ה'אות' וזורק את יריית הפתיחה: "בוא נראה אם תדעו איזה ספר נלקח בפעם האחרונה מהמדף העליון?"

אין כאן משהו שמצוייר סתם, כל משיכת מכחול היא מלאכת מחשבת שאמורה לענות על איזו שאלה שמסתתרת | "אין צייר כאלוקינו" - הרב יהושע כהן

לכולנו את הנקודה הבסיסית של אמונתנו - אין בבריאה משהו סתם. 'אין צייר כאלוקינו', כל דבר שקורה סביבנו, צוייר במדוייק, כדי לענות לנו תשובה לאיזו שאלה שהיא. אם 'בן הזקונים' טרוף טרוף ונמכר למצרים - זה רק כדי שתהיה תשובה לשאלת אברהם אבינו, היאך ירדו נכדיו לגלות בכבוד מלכים. ואם נשאר פך אחד של שמן חתום בחותם כהן גדול - זה רק בגלל שה'צייר' החליט שזו תהיה התשובה לשאלת החשמונאים איך הם ידליקו את המנורה בבוא היום המתאים.

כשזוכרים את הנקודה הזו, הרי שהמילים "על הנסים שעשית לאבותינו" אינן יכולות להאמר מן השפה ולחוץ, זה לא ש'במקרה' המעטים ניצחו את הרבים, לא שפתאום מצאו פך אחד של שמן שמור וטהור, אלא הכל היה מתוכנן בציור הגדול שהכין הבורא לפרטי פרטים.

כך זה היה אז, וכך גם היום, אין משהו שקורה סתם. ואם לסופר קשה (וזה מאד קשה) לתכנן עמוד עם בסה"כ 10 פריטים בודדים שיהיו מתואמים בדיוק אחד עם השני; ואם עבור הצייר זה מורכב לייצר יצירה הרמונית מדוייקת שכזו - מכאן נוכל להבין עד כמה עמוקה מחשבתו של הבורא, שמנהיג את העולם כולו, רגע רגע, ברעיון הזה, שהכל מחושב ואין שום דבר סתם.

שמונת ימי חנוכה אלו, זו ההזדמנות שלנו לזכור ולהזכיר זאת. אין צייר כאלוקינו. אם במקרה לא פגשנו מישהו והתברר שבכך ניצלנו מלהידבק בקורונה; אם זכינו בהגרלה, או אם המוצץ נפל לנו לרצפה; אם הילד אלרגי למוצרי חלב, וגם אם הוא מביא 100 במבחן - הכל מסודר ומתוכנן לפרטי פרטים ע"י צור העולמים. 'המשפילי לראות בשמים ובארץ'.

וזה גם הזמן לשבח ולהלל לבורא עולם על השגחתו ושמירתו עלינו, להודות על כל חסדיו ונפלאותיו עמנו במשך כל ימות השנה, בכל יום ובכל שעה.

הטוב כי לא כלו רחמיך, כי מעולם קיוונו לך.

דומה שאין צורך להציג בפני מישהו את הספר המפורסם 'א אידישע קאפ' (= "הראש היהודי"). הרעיון היצירתי שטמון בו הוא בכך, שיש ציור מסוים ועליו סדרה של שאלות מאתגרות, שתשובותיהם נמצאות-טמונות איך-שהוא בציור, ולקוראים נותר רק לעיין ולגלות ולפתור את כל השאלות.

עבור צמד האחיינים שלי, מילת הקסם 'א אידישע קאפ', כבר מזמן אינה רק שם של ספר. קרובי משפחתי עם "הראש היהודי" שלהם, פיתחו ושדרגו את הרעיון, והפכו אותו למשחק משפחתי משעשע. בשבתות ובחגים ובכל זמן פנוי.

זה עובד ככה: האבא מביט על הספרייה בריכוז, וכעבור דקה או שתיים נותן את ה'אות' וזורק את יריית הפתיחה: "בוא נראה אם תדעו איזה ספר נלקח בפעם האחרונה מהמדף העליון?"... ואז מתחילים הדיונים והניחושים, המחשבות והרעיונות, שהופכים את השעה הבאה לזמן איכות מהנה ומגבש.

המשחק המאתגר הזה, כבר לא קורה רק מול דפים וציורים, אלא בסלון, במטבח ובכל מקום. הרבה מעבר לספר עם 12 עמודים. נסו את זה בבית, כל פעולה - יכולה להפוך לשאלה. גם ברחוב לא מסובך למצוא 'קטעים' מעניינים שיכולים לייצר שאלה משעשעת, ואתגר משפחתי לפיצוח.

ואכן, הרעיון הזה הפך לאחרונה לטרנד, רבים משכפלים אותו בצורה כזו או אחרת ומייצרים ספרי-הסתכלות ואתגרי חשיבה מעניינים לפיתוח הכשרונות ולחידוד המחשבה, עבור הראש היהודי. כן ירבו.

אתה מביט על אחד העמודים בספר, ועל סדרת השאלות שמופיעות בו, כמו: מה שמותיהם של כל אחד מהילדים שבתמונה? מי מהיושבים אלרגי למוצרי חלב פרה? מי הדליק את החנוכיה אחרון? של מי המוצץ שזרוק ברצפה? ועוד ועוד. ואז אתה מבין שאין משהו שמצוייר פה סתם. כל מכחול נבחר בקפידא. כל שרטוט כאן בעמוד הוא מלאכת מחשבת, כדי לענות על איזו שאלה שמסתתרת.

ואז הבנתי, שהרעיון הזה שבספרים האלו, יכול להמחיש

האם ייתכן לעבור על איסור לשון הרע ורכילות כאשר השומע כבר יודע את הדברים?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

בכך שמזכיר דבר שנשכח ומעורר בכך את ההקפדה של השומע כדי לעבור על האיסור.

אחת ההשלכות ההלכתיות הנובעות מכך מבוארת בדברי החפץ חיים לקמן, שאם גינה את שמעון בפני שנים, ואחד מהם עבר על איסור רכילות וגילה זאת לשמעון, אף על פי כן אסור לשני לגלות לשמעון שגם הוא שמע זאת מראובן, כיון שלפעמים באים למריבה מחמת השני, שעורר את הרכילות מחדש, וזאת מלבד מה שמחזק את השנאה בלב ראובן, כי כששומע מפי שנים מתקבל אצלו יותר שכך דיבר עליו שמעון.

האם ייתכן לעבור על איסור לשון הרע ורכילות כאשר השומע כבר יודע את הדברים ולא מחדשים לו שום פרט? בהלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים' (כלל א' מהלכות רכילות סעיפים י-יא) אנו למדים, כי גם אדם שמזכיר לרעהו איזו רעה או גנות שחברו עשה לו, כדי לעורר על ידי כך את המחלוקת הישנה ביניהם, עובר על איסור רכילות, למרות שלא חידש שום דבר לשומע.

בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים הסבר לכך, שגדר איסור רכילות הוא משום שגורם קטטה ושנאה, ולכן די

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

מדוע לא ידע רבי שמעון העמסוני את הדרשה 'לרבות תלמידי חכמים'?

פסחים כב

"כשם שקיבלתי שכר על הדרישה כך אני מקבל שכר על הפרישה"

כן רק הוא יכול היה לדרוש 'את ה' אלקיך תירא' - לרבות תלמידי חכמים, שתלמידי חכמים הם כמו הקב"ה לענין כיבוד. וזהו הרמז בפסוק: "כל אשר יעבור [כל אלו שנהרגו], תחת השבט [הם כנגד תשעה שבטים], והעשירי יהיה קודש לה' - שזהו רבי עקיבא, שהיה כנגד השכינה, והוא זה שדרש את ה' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים'.

בספר 'דבש השדה' (אות לה) הביא כעין זה, שמרומזו כך בפסוק בראשי תיבות. "וכל מעשר בקר וצאן", ראשי תיבות ו'ידעו כ'ולם ל'מה מ'ת ע'קיבא ש'היה ר'ועה בקר וצאן. "כי כל אשר יעבור", היינו כל תשעת השבטים אשר עברו, הם היו כל אחד תחת שבטו, אולם "העשירי", רבי עקיבא, "יהיה קודש לה'", היינו במקום השכינה. ובליקוטים מהאר"י ז"ל כתוב: "זהו סוד 'אשריך רבי עקיבא שיצאה נשמתך באחד' (ברכות סא), פירוש, בשביל אחד שהיא השכינה שנקראתה בשמה".

(הרה"ג רבי יצחק רוזנבלום שליט"א)

שאלת השאלה - אם הקב"ה האיר את עיניו של ר' שמעון העמסוני בכל אתים שבתורה, למה לא האיר הקב"ה את עיניו גם בדרשה זו. ולמה צריך לחכות שדווקא רבי עקיבא ידרוש דרשה זו? ה'בן יהודע' מפרש שהסיבה היתה כדי לזכותו בשכר הפרישה, וכמו שאמר לתלמידיו: כשם שקבלתי שכר על הדרישה וכו'. וב'פרדס יוסף' (ויקרא כז לב) מביא בשם הרה"ק ר"ש מאוסטרופולי דבר נפלא ביותר, על הפסוק (שם): "וכל מעשר בקר וצאן, כל אשר יעבר תחת השבט העשירי יהיה קדש לה'". שהנה מובא בחז"ל שעשרה הרוגי מלכות היו כנגד עשרה שבטים במכירת יוסף. ומפורסמת הקושיא, שהלא היו במכירה רק תשעה שבטים, כי ראובן ובנימין היו עם יעקב, ויוסף נמכר למצרים. והתשובה היא, ששיתפו לה' יתברך עמהם.

ולפי זה צריך לומר שגם בעשרה הרוגי מלכות, תשעה היו כנגד השבטים ואחד כנגד השכינה. ומי מהם היה כנגד השכינה? יש לומר שהיה זה רבי עקיבא, שהיה בן גרים והוא מזרע מלכות. ועל

מהי המשמעות ההלכתית לכך שימי חול המועד מיועדים ללימוד תורה?

ומלאכה שכאשר עושה אותה לבדו היא אורכת זמן רב, ואז תארך עשייתה עד לימי חול המועד ותהפוך לדבר האבד, ולעומת זאת, אם ישכור פועלים לעשייתה יוכל לסיימה לפני החג - יש אומרים שאף אם אין דרכו לשכור פועלים לעשיית מלאכה זו, אלא לעשותה בעצמו, מחויב לשכרם; ויש חולקים.

[שו"ע תקלח, א, ומשנ"ב י ריא; ביאורים ומוספים דרשו, 1 ו 5]

כפי שלמדנו, מותר לעשות מלאכה בחול המועד לצורך 'דבר האבד'. אולם, אסור לאדם "לכוון את מלאכתו למועד", דהיינו, שאם יש ביכולתו לעשות את המלאכה לפני החג, או לאחריו, אסור להשאיר את עשייתה דווקא לימי חול המועד; משום שימים אלו נועדו לשמחה לפני ה', ולעסוק בתורה בהלכות החג. ואף פעולה שאינה כרוכה בעשיית מלאכה, אך יש בה טירחה מרובה - אסור להשאירה בכוונה תחילה לימי חול המועד.

האם מותר להשתמש בחול המועד בגליל נייר או שצריך להשתמש בנייר חתוך?

שזקוקים לו, ולכבותו כשמסיימים להשתמש בחדר, או לפני השינה, וכדומה - אין צורך לעשותה לפני החג. וכך הדין גם בנוגע לשימוש בגלילי נייר, שהדרך היא לחתוך בסמוך לשימוש את כמות הנייר הדרושה; אולם, יש אומרים שאם ניתן בקלות, וללא הפסד כספי, להשתמש בנייר חתוך במקום בגליל נייר, יש לעשות כן.

[ביאורים ומוספים דרשו, 5 ו 8]

בהמשך לאמור: גם מלאכה שמותר לעשותה בחול המועד מפני צורך המועד, אסור להשאיר את עשייתה בכוונה תחילה לחול המועד. ועם זאת, אין חובה לרכוש את כל מוצרי המזון הנצרכים לחג לפני החג, וכל שכן שאין חובה להכין את כל מאכלי החג לפני החג. וכמו כן, כל מלאכה שהדרך לעשותה בסמוך לשימוש בה - וכגון הדלקת אור החשמל, שהדרך היא להדליק את האור בשעה

האם מותר לעובד לבחור ימי חופשה בקיץ כשהדבר יאלצו לעבוד בחול המועד?

לימים אחרים, חובה לקובעם לימי חול המועד; ואם יש צורך מיוחד לקובעם לימים אחרים, אין חובה לקובעם לימי חול המועד, אך רצוי לעשות כן. ויש שהוסיף, כי הבא לשאול שאלה זו בימי חול המועד - אם רשאי לעבוד עתה כדי לצאת לחופשה בימים אחרים - יש להורות לו לאיסור בכל מקרה. וראה עוד במקורות.

[ביאורים ומוספים דרשו תקלח, 7]

מקום עבודה שבו ימי החופשה מוגבלים למספר מסוים בכל שנה, אך לעובד יש אפשרות לבחור באילו ימים יממש את זכותו לחופשה - דנים הפוסקים אם העובד מחויב לבחור דווקא בימי חול המועד, או שהוא רשאי לבחור בתאריכים אחרים, למרות שבכך יאלץ לעבוד בחול המועד, ויהיה זה 'דבר האבד', וכגון שאם יוסיף על ימי חופשתו, יפטר והוא מעבודתו. ולהלכה - אם אין צורך מיוחד לקבוע את ימי החופשה דווקא

* דישון קרקע חקלאית אסור בשבת וביום טוב מדאורייתא, כ'תולדה' של מלאכת החורש, משום שהוא משביח את הקרקע לקראת הזריעה.
* כל פעולה שאסור לישראל לעשותה בחול המועד, אסור לומר לגוי לעשותה. ואף באופן שמשער שאם לא ישכור גוי לעשות את המלאכה בחול המועד, יצטרך לשלם לו לאחר המועד סכום גדול יותר עבור עבודתו - אינו רשאי לשוכרו בחול המועד.
* מלאכה המותרת בחול המועד לצורך 'דבר האבד', ויש צורך בפועלים כדי לבצעה - נחלקו הפוסקים, אם מותר לשכור לשם כך פועל ישראל שאינו נצרך לשכרו עבור מזונו הבסיסי.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מה הן העצות לשימוש בשבת בכלי הטעון טבילה?

מהמקנה, תוך כדי הכנסת כל הכלי למים, למרות שבכך נטבל הכלי, כיון שלא ניכר בפעולה זו שהיא נעשית לשם טבילה. ואין לברך על טבילה זו, כדי שלא יהיה ניכר שכוונתו לשם טבילה; ולכן אין לקיים עצה זו כשאין צורך דווקא בכלי זה, כדי שלא להפסיד את ברכת הטבילה.

[שו"ע תקט, ז, ומשנ"ב ל; ביאורים ומוספים דרשו, 27; וראה משנ"ב שכג, לה]

נחלקו הפוסקים אם מותר לטבול כלים בשבת, או שאסור, משום שהדבר נראה כ'תיקון כלי'. וישנן שתי עצות לשימוש בשבת בכלי הטעון טבילה, המועילות אף לדעת האוסרים; ושתייהן אמורות רק בנוגע למקרה שזקוקים דווקא לכלי זה:
א. לתת את הכלי במתנה לגוי, ולשוב ולשואלו מהגוי, ובכך נפטר הכלי מטבילה, כיון שהוא שייך לגוי, (וראה במקורות).
ב. אם מדובר בכלי שניתן למלאו במים - מותר למלא בו מים

הלוח היומי

כ"ה בכסלו | רבי אברהם יצחק ב"ר אהרן דוד הכהן קאהן זצ"ל, האדמו"ר מתולדות אהרן, בעל דברי אמונה

ביום זה בשנת אלף תרנ"ז, הסתיימו 40 הימים הראשונים של המבול (לשיטת רבי אליעזר), שבהם ירדו גשמי המבול מהשמים, ומכאן ואילך המשיכו המים להתרבות דרך מעיינות התהום במשך 150 יום. ובהמשך היה מטר כל שנה בימים אלו במשך ארבעים יום, כנגד מי המבול, עד לבניית ביהמ"ק ע"י שלמה המלך שביקש שייפסקו.

יארצייט:

תקס"ה: רבי צבי הירש ב"ר יששכר דב בעריש רוזאניש זצ"ל, מלבוב, בעל תשע שיטות. (וי"א בו).
תקע"ג: רבי חיים ב"ר שלמה טירר זצ"ל, מצ'רנוביץ, בעל באר מים חיים, סידורו של שבת ועוד.
תר"ט: רבי מאיר בנימין מנחם ב"ר רפאל דאנון זצ"ל, בעל באר בשדה.
תשי"ג: רבי חיים מאיר ב"ר שאול כהן ורג'אני זצ"ל, מרבני ג'רבה-תונים, בעל מאור עיניים ועוד.
תשנ"ז: רבי אברהם יצחק ב"ר אהרן דוד הכהן קאהן זצ"ל, האדמו"ר מתולדות אהרן, בעל דברי אמונה.

יארצייט הרה"ק רבי חיים ב"ר שלמה מצ'רנוביץ בעל ה"באר מים חיים"

אלפי עולמות תלויים בך

כתב ה"באר מים חיים": אם ישים האדם אל לבו, כמה גדולה וחשובה וחביבה ועצומה כל מצוה שעושה, כמה יגיעות היה יגע וכמה היה עושה בכל מאמצי כוחו שהרי על כל מצוה עומדין אלפי אלפים עולמות, המתקיימים רק על מצוה זו, וכשיחסר מצוה זו מן העולם כל העולמות לא יהיו בשלימות.

(באר מים חיים - שופטים ד"ה תמים תהיה)

נשתדל להתאמץ ולרדוף אחר כל קיום מצוה, ואפילו הקטנה ביותר, שהרי אנו גורמים בכך לתיקון עצום בעולמות העליונים

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il